

Pomhaj Bóh!

Cyklo 5.
30. jan.

Lětnik 8.
1898.

Šerbske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju šo kóždy šobotu w Šmolerjez knihicziščeźerńi w Budyšinje a šu tam dostać ša šchtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

4. njeđzela po tšjóh kralach.

Mat. 8, 24—26.

A hlaj, wulke njewjedro šo šběže na morju, tak, šo ta łódź je žołmami bě pšchikryta; wón pak špasche. A czi wuczobnizy, pšchistupiwišchi k njemu, wubudźichu jeho a džachu: „Anježe, pomhaj nam, my kónz wošmjemy. A wón džesche k nim: „Šhto šo tak jara bojiče, wy małowěrní?“ Duž stany wón a wobhrosy wětram a morju; dha wšhitko wozichny.

„Njeboj šo, Caesar je we łódži“, tak džesche junu Julius Caesar, šlawny wojerški wjednik starých Romškich, k łódźnikej, kiž šo njewjedra bojesche. To bě pohaniška šamokhwalnošć. „Njeboj šo, Šhrystuš je we łódži“, tak praji našch šbóžnik k nam w nušy našeho žiwjenja. A to je wěrnosć. Žana łódź na wšhitkich morjach šo š łódźičku na Galilejskim morju pšchirunacž njemóže, pšchetož Šhrystuš je w njej. Žadny drugi nješamóže, šchtož kšesćizijan móže: pšches morjo a žołmy šměrom a bjes bojoseže pšheneč, pšchetož wón ma Šhrystuša pšchi šebi.

Łódźička našeho žiwjenja ma tež hušto nušu. Njewjedro ju domapryta, wodyn žalosće džejaj wyšoko, a wona je wot žołmow pšchikryta. Šchto nješnajaj tajke hodžiny, hdžej wšhitko šo mota: pod nohomaj czeńka deška naš džěli wot hłubiny štaženja; na njebjěšach cžorne mróčeje, kiž šlónzo pšchikrywaju, wokolo naš wichor a we naš štyšnosć. Šsamo Jesušowe mjeno nam wšhelate pšhesće-

hanje pšhinješe: štupi-li Šhrystuš do łódže, cžehnje do njeje njewjedro, šwěta pšhesćežehanje a hanjenje. W tajkich cžasach trošchtuje kšesćizijana jena myšl: ja mam Šhrystuša! Wón tych šwojich džerži a jich wumože je wšheje nušy: wón žalosć šacžeri, hanjerjow šaniczi. Šhrystuš we łódži našeho žiwjenja, š nami we wšchem njewjedrje, tež pod žołmami, kiž naš pšchikrywaju, w najwjetšej nušy, tež w nušy šmjertneje žalosće: o tak šmy my kšesćizijeno tola tak bohacže požohnowani a wobhnadženi!

To tež wuczobnizy na Galilejskim morju běchu. Wěšće woni wěrjachu, šo móže jim pomhacž, ale hlaj wón spi, a njewě niczo wo jich nušy. Tak šo tež nam hušto džejaj. Wšy wěmy, šo mamy Šhrystuša, my pytamy jeho šłowo a šo k njemu wclamy w cžas šteje nušy, ale wón mjelczi. Spi wón? Šak někotry myšli w šwojej nušy, šo je Bóh jeho šapomnil, dokelž w šwojim njeměrje cžas šteje dočakacž njemóže, a njerosumi Šhrystušoweho šłowa: moja šchtunda hišče pšchishla njeje. Šak někotry je hižo w šwojej nješćerpliwosći šwoju wěru šhubil a Šhrystuša š łódže wucžeril. Haj wopradowže, hdž chžemy po cžłowškim rěčecž, hušto tak je, kaž by wón spał. Ale šbudž jeho! Ty mašch jene šłowo, na kotrež pošlucha. Ša poroki nima žanej wušchi; žadacž njemóžešch niczo wot njeho; šo powołacž na tvoje cžłowške prawo pšched nim niczo njeplaczi, tak dolho hacž š tvojimi hrěchami jeho bójške prawo šanicžujesch. Šenož jene šłowo jeho wubudži: šłowo ponižneje proštwy: Anježe, pomhaj mi, ja kónz wošmu! To je jeho wubudžilo na Galilejskim morju, a wón je stanył a je wobhrosył

wětram a morju, a wšitko woczichny. To wubudzi jeho tež dženſa hiſcheje w našej nuſy, a wón ſtanye a pomha. Njejbny hiſcheje našonił ſhryſtuſowu pomoc w nuſy, a ſ woczomaj widzil ſhryſtuſowe pſchińdzenje a wuſlyſchenje próſtwny? Tón, kiž je njebo a ſemju ſtworił, a teho dla wšitke jich mozy w ruzy ma, kiž morju pſchikaze a wětram pucž potaſuje, ma tež móz, morjo twojeho žiwjenja ł mjelczenju pſchinjeſč, wicheram, kiž na tebje pſchińdza, a žolmam, kiž tebje pſchikrywaju, wobhroſnječ. Pod jeho ſłowom woczichnje wutroba, ſlónzo Božeje luboſče a pſcheczelnimoſče jej ſo ſažo ſwěczi, miły wětr ju wobdawa a woliſchewja, a ſměrom jědže łódž pſcheſ žolmy!

Šbóžny tón, kiž bliſkoſč a pomoc ſwojeho ſbóžnika tał našoni. Ale nježadaj ſebi w kóždej nuſy wot twojeho ſnjeſa džiwny a zejchi. Ty wěſch, kał wón wo tajſich žadanjach myſli. To njetreba pſchezo džiw byčž, ſ kotrymž wón pomha, to njetreba ſo pſchezo tał ſtačž, kaž a hdyž ſebi čłowjeł myſli. Wón dže ſam ſwoje pucže, a žada wot ſwojich wěru a dowěrenje. Wěſče ſu wuczobnizy do jeho pomozny wěriłi, hewał njebychu jeho budžili, ale tola praji wón: ſchto ſo tał jara bojicze, wy małowěrn! Polneje wěry wón njewidzi. Wěſche nuſnje, ſo jeho wubudžichu? Myſliſch ſebi, ſo by ſo łódž do žolmow ponurila? Njeběſche Jeſuſ we łódži? Njebychu-li jeho wubudžili, by tola łódž woſtała a ſwój pucž namałala pſcheſ wětr a žolmy ł brjohej: pſchetož Jeſuſ běſche w njej! Tajku wěru pytaj! Hdyž wón tež hnydom njepomha, hdyž tež pomoz w twojej hodžinje njepſchińdže, maſch-li wěru a dowěrenje, maſch ty ſhryſtuſa pſchi ſebi, a twoja łódžicžka budže ſwój pucž namałacž pſcheſ žolmy a wicheru ł brjohej, a na poſlede tež pſcheſ wody ſmjercze ł brjohej wěczneho žiwjenja!

Šchtož ſhryſta ſakhowa

Štej wobtwerdženy,

A budže ſ njeſboža

Won wutorhnyeny.

Šchtož ſhryſta ſakhowa,

Šchto temu ſchłodži?

Wón troſchta wužiwa,

Kiž duſchi ſlódži. Šamjen.

Wendt=Čornoſholmcžanſki.

Romſki njewólniſ.

6000 Keltow ležeſche ſa něotre mjeńſchiny w mnohich ſajimawych kupach na ſchěroſich kamjenjach, ſ kotrymiž běſche žyle torhoſchčžo poſkladžene. Kóždy pytaſche ſebi, wot ſmudžazeho ſlónza čwilowanu, měſtačžo, hdyž ſ wwiſle pódla ſtejazeho hrodu khóđt ſficzachu. Macž a ſynk běſchtaj woſebje ſbožownaj. Wonaj ſtejeſchtaj pódla hoborſkeje poſtawy jědneho, kotruž běſche džakowna wótcžina Kurzijej poſtajiła, ſo běſche ju něhdy pſched njepſcheczolom wumohl. Tola rjeńſchi pomnik běſche wón ſebi ſam ſtajił, a to we wutrobach ſwojich krajanow.

W 365. lěče pſched ſhryſtuſowym narodženjom roſlěhaſche ſo junu ſtrach po wſchěm Romje. W nozy běſche ſo na torhoſchčžu žalofna jama wotewriła, ſ kotrejež ſo jědojty dym waleſche, wſchěm ſmjercž hrožo. Wěſchczanjy wótzajo njewjedžachu ſebi radu. Woni póbłachu do tempła, ſo bychu ſebi wěſchczicž dali. Tu ſo jim ſjewi: Šama njebudže ſo prjedy ſakryčž, doniž njebudža Romjenjo to woprowacž, na čož ſo jich móz ſložuje. Šnydom prózowachu ſo, ſo bychu to dopjelniłi, ſchtož ſebi wěſchczenje pſchejeſche. Poſladny a drohotnoſče — ſchto bychu leſche měli? — mjetachu do jamy. Tola wona ſo njeſamny, a hrožeſche dale ſe ſahubjenjom. Tehdy pſchińdže Kurzius ł mēſchczanjſkim wótzam, wuproſny ſebi wot nich tſi dny khwile, a ſlubi, potom Wójſti hnew ſjednacž. Ša tſi dny pſchińdže wón ſažo; nadobnje běſche na njeho hladačž; wón ſedžeſche na hordym konju, blyſkotajo brónjeny: „Šchto ma

Roma leſche, dnyži brónje a khrobloſč?“ tał wón ſawoła, a na kapitol hladajo, ſtočži wón do jamy, kotraž ſo ſa nim ſawrč.

Tač powjedaju ſtawſny. Džakowni Romjenjo ſtajiču jemu, kaž hižo horlach ſpomnichny, na torhoſchčžu pomnik, kotryž runje Norwu a Arwina je ſwojim khóđtom kryjeſche. Dolho njemóžachu tu Keltajo wotpoczowacž; bórny wołachu jich ł ſtawanju, a roſdželenje ſo ſapocža. Š něhdy 30 druhimi njeſbožownymi pſchipoſajachu Norwu a Arwina woſebitemu wifowarjej. Woprawdžite pſchedawanje ſapocža ſo hałle ſa něotre dny, pſchetož Romjenjo běchu ſwojeje hlowny, hdyž njewólnikow kupowachu. Njeběſche ſa bohateho Romjana jenož wěž čjeſče, ſo wón mnohich njewólnikow w domje mējeſche, ně, woni dyrbjachu tež rjenje ſroſčeni ludžo byčž, a nuſu njeſmēdžicže ničtó na nimi widžicž. Tola pomyſł ſebi, kał dolho běchu Keltajo hižo na pucžu, kelko běchu tu tradal! Tajkeho njeby ſebi ničtó ſa njewólnika kupil. Teho dla dyrbjachu ſo najprjedy „wuformicž“, jač wifowarjo po ſwojim ſwucženym hrubym waſchnju prajachu.

Wo roſdželenju domjedžichu kóžde wozželenje do poſtajenej hoſpody. Norma a jeje towaſchojo njemějachu daloko; pódla Raſtoroweho tempła běſche twarjenje, do kotrehož mējachu ſačahnyčž. Ša něotre mjeńſchiny tam běchu. Kajki roſdžěl prjedy a něč! Wſchitzy pohladachu je ſpodžiwanjom jedyn na drugeho. Na dolhich blidach ſtejachu dobre jědže a wuliſanki, tež karany dobreho wina njeběchu ſo ſabyłe, kraſna hoſczina běſche tu ſa nich pſchihotowana. Štari njewólnizy, kotrychž bjes dwěla ničtó njekupowaiſche, ſtejachu w róžkach, ſtajuje hotowi, temu něſchto pſchinjeſč, kotryž ſebi hiſcheje wjazy pſchejeſche. Tola wšitke liſanki njeſamóžachu Keltow ſpokojicž, a jim ſhubjenu ſwobodu wróčicž! Tež njemóžachu pſchi wſchej dobrej jědži ſwój njewěſty pſchichod ſabyčž. Ša něotre dny ſnano běſche ſo jich dónt ł žalofnemu kónzej wobročil! Ani čłowſta luboſč, ani ſobuczucze ſ njeſbožom njeſkicžefſchtej jim wſchě te dobroty; najwobidniſcha nahrabnoſč to běſche: woni mējachu ſo „formicž“

Tač miny ſo pjecž dnjow. Šcheſty džer ſeſhadža ſlónčžo w njemylenej kraſnoſčži, a ſwěczeſche na 32, kotriž tu w mērie ležachu. Šeczi ſpachu hiſcheje w mērie, a w ſpanju ſabuchu wſchitku ſwoju ſrudobu. Šjane ſony ſo jim džijachu. Šdaſche ſo jim, ſo ſu doma w Armorizy w ſwojich domach, jač ſwobodny lud. Arwin čzyſche runje wo ſnje ſwojeho nana wobjimacž. Kotryž čzyſche na hoútwu hicž, hdyž hruby hlób ſalkincža, jatyč ſe ſpanja budžo a ł ſtawanju wołajo. Š tym wſchě rjane ſony roſeńdžechu. Wſchitzy ſtawachu. Wifowarjo běchu dozpili, ſchtož běchu ſebi pſcheli. Wjecž dnjow mēra a dobra jědž njeběchu bjes ſečěwſkow woſtałe. Š womłodženymi ſtawami a derje „wuformjemi“, jač ſplah ſ minjenych čražow rjekow a „połbohow“, hdyž tež ſ poſhmurjenym wóczkom, tajzy ſtejachu Keltižy rjekajo pódla ſwojich čwilowarjow. Zuſi móžachu jich ſa knjeſow, a Romjanow, ſ lohſim žiwjenjom a ſ njeſchwarnoſczemi ſkaženych ſa wotročkow mēčž.

Nětko ſapocžachu ſo wſchelake pſchihotowanja. Š wubjernymi wolijemi počachu jatyč žalbowacž, wložny jim wuměližy ſpleczichu a ſ debjenkami debichu, kaž běchu to ſebi Romjenjo pola Keltow w Armorizy wobhladal. Wſcho to ſta ſo teho dla, ſo bychu wſchitzy woſebje zuſy napohlad měli. Šeleny wěnz, ſnamjo wójniſkich jatyč, wěnzowaſche jich hlowny. Na wutrobno pomjeſnychu kóždemu tałlicžku. Na nej by mohł wucžitacž, kał ſtary kóždy njewólniſ je, a žyly běh jeho žiwjenja, pał wěrne, ſ wjetſcha pał nałžany. Tule ſkladnoſč wužichu wifowarjo, pódla teho hiſcheje dobrý pjenjeſ ſaſluzicž. Do tamnych 32 kraſnych keltiſkich njewólnikow ſtyka wón hiſcheje něotrych ſtarſchich zuſnych njewólnikow. Šim pomaja nohi ſ krydu. To běſche ſnamjo, ſo ſu woni ſ tamneje ſtrony wulkeho morja doma. Šim na hlownu ſtaji wón bełu wolmjanu čapku jač ſnamjo, ſo wón ſa to njesteji, ſchto a kelto woni džělaju.

Hdyž běchu wſchě tele pſchihotowanja dokonjane, domjedžichu njewólnikow na torhoſchčžo. Tu běchu na mnohich měſtnach drjewjane prohi natwarjene. Na tele pomyſchene měſtna mējachu ſo njewólnizy ſeſtupacž. Wopjet wobhladachu ſebi jeczi wſchu kraſnoſč, na torhoſchčžu nakopjenu; tola njeſbožownych wona mačo jimaſche. Š něčim pał běſche ſo torhoſchčžo jara pſcheměniło. Njeběſche tu dženſa njelicžomna ſnyła pſchihladowarjow, kotriž tu přeni raſ ſtejachu. Nětko běſche ſažo čraž džěla. Wěſchczanjſta rada ſedžeſche pſchi wuſudženju, pſchetupzy a kupzy běchu w pſchedawanſkich domach, rjemjeſlnizy pſchi džěle, rólnizy na polu,

a jenož mała čerjódžička tajlich ludži běiče ho iškadžowalo, kotřiž druhich ja ho džělacz dáža.

Poslednje wokomiki psched pschedawanjom wuzichu jeczi hiščeže fivčrnje. Nětko móžachu ho hiščeže posledni ras rosrěčowacz, a řebi poslednje „w božemje“ prajicz; nětkole, hdyž nichón njehladaře, dha móžesche ho hiščeže poslednja řyřsa, hórku bolosć polóřaza, wuronicz. Hiščeže ras dopomnichu ho na řwojich lubych, kotřiž běchu, řa Řeltiřku řwobodnosć wojujo, na bitwiřchežu řwoje řiwjenje wufrowawili. Wřhč lube mjena řo w jich lubej řeltiřkej maczernej řečzi wospjet mjenowachu, a jim běře derje, řo móžachu řo hiščeže ras w řwojej řečzi rosrěčowacz. Wojachu řo, řo jim to wjazu dolho móřno njebudže, řo budža dyrbjecz řeč řwojich podřłóčzerjow nawufroweč. řsylni řmėrowachu řlabych, a dopomnichu jich na móřnych bohow, kotřiž budža řo nad podřłóčzerjemi wjecřicz. řa jene dobo mjelczachu wřchitzu, woni mjěachu řo ř jenemu. Wokřjedř kupy řtejesche řtary řchědřiwz. Dolha běřa broda řnjeseche wutrobno, jehowoko řapariře, hac řunjež běře wřořy jehow hlomu řnjachu, a wojehow řyřofich řetach řwědřezachu. ř wupřchestrjenny maj rukomaj tu řtejesche, romřkemu pschibohu, na torhořchězju postajenny, podobny.

A džělu řa řesusa.

Řnjes řesuz ř jemi dele hlada,
Wón widži polo řrawe ř řnjam,
řo wřchitzu řbóřni byli, řada,
ře wufupiř nař psches řmjercz řam,
Wón ř lubosćju ř nam wřchědnje řhodži,
Wola: „řchto řže mój pořol bęez“,
Řiž řasparnych řař' ře mni wodži,
řo řbóřni mohli ř njeřju hič.

řchto rodži pař jeh' namolwjenje?
Řajwjazju wufrowola řej řwět,
Ř řkařenju běřa řařlepjeni,
řich Wóh je čřeřcz, řóřht, řubřa něřt;
ř dyrbci čřert jich řyle řwjajacz,
řich do řele nuts řaczahnycz;
ř njechajř ř nim hič a jim řasacz,
ř tej' wěcznej' řmjercze wucřeknycz?

ř člověče! čřeřch řy prošny řhodřicz,
Řa torhořchězju do řědnacřich?
řlaj, njechajř řy wojehow rodřicz,
Řiž w ranach řeřo řalocřiz;
ř rořřudž řo na řěpsche pucze,
řaj řesusej řo wožiwicz,
řtuř řa řesusa ř džělu rucze
Ř nawukiř řamaritiřki bęez.

ř wopomů wřchaf, řo je čře wumohl
řsyn Wóži, wřřal na řchizju,
ře řež řa řeře w rowje pobyl,
řón řral ma řrónu čřernjowu.
řa póbřla póbřzel mje, mój řesu,
řa wotrocřka mi řřuxicz řaj,
řo wřchitřim řwoju lubosć njeřju,
řo ř hnadju dořtanu řwój řaj!

Ernst řelaf.

Wřchelate ř blisřa a ř dalofa.

— Řaž řež w řutřym čřiřle podate řwitowanje wospjemi, najřha řerbjřa řberřa ř čřeřcz řrala řlberta řara derje pofracřuje, a to běře řež dočřakacz po řralořřwėrnym řmyřlenju najřheho řerbjřeho luda, řchtož je najřha dořra řhwalba řtajnje a pschezo byla, a řchtož najřha čřeřcz wostanje do wřcheho pschichoda. řubny řerbjřki ludo! tule řwoju čřeřcz řebi řy wřřofoto wadžřch, a hdyž je něřko řkladnosć najřchemu lubowanemu řralej najřchu řtary řerbjřku řralořřwėrnosć řjewicz, řy wěřče řad řwoju řuku wotewriřch ř temu čřestnemu darej, kotřiž čřemny jemu jako řserbja na jehow wulřim jubileiřřim řnju pschepodacz. „čřeřče řrala“, to budže to dořre řeřřlo, kotrež wam řuku wotewri. řřchi řajřim darej řadny dořry řserb wřóčřo njewořtanje. řdnyž ma malo, da wón malý dar; hdyž je jehow Wóh ř řubřami řohnowal, řadlubje nam bohaty dar poloři. řřchetož řež w řym řeři wulřa wadžnosć, řo řo po móřnosćzi wřchitzu lubi

řserbja wobdřěla. řow dyrbci řo pofařacz, řo muž pschi řwoju hromadže řtejny w řej myřřli, řo čřemny jako řserbja najřheho řrala čřeřczicz. řale myřřl waf wodž! Ř hdy by řnano ř blafami řo něřajři hřoř pořbėhnyř, kotřiž w řařřlepjenosćzi pschecřiwow najřhej wěřy řečzi, — wny njepořřřluchajče na nich, kotřiž njedopořřnawajow wadžnosć najřheje wěřy, čřeřcz najřheho řerbjřkeho luda řchřodža, — wny řeže řserbja w řwojich wutrobach, a jako řajřy wny wěřče, řchto řeže řwojemu řralej wnojczzi, a řo nihdy wotřasřchicz njedacz psches prošne řřlowa řajřich, kotřiž čředža wam ře řwojej řymnej wutrobu řež čřopřu lubosć ř wutroby wřacz.

— řara wřtana je najřchemu řerbjřtemu ludej bylřa řa řniřka woj najřřim lubym njebow řmřřchu, duchownemu wodžerjej najřheho luda, kotrehož mjeno nam wřchitřim ř njewuhajřnitřmi piřřmřkami wew wutrobje napřřřane řteji. řny řřřřchimy, řo řu řo ře „řopjena dopomnjenja na jehow řiwjenje a wotřalenje“ řara bohacz řrenju řobotu a njedřelju jich wřhadřenja wot najřheho řerbjřkeho luda řupowale. řo je řjane dopofajřmo řiwjeje lubosće ř najřchemu řmřřchej, kotřař njewumřje, hdyž wón řež w rowje řpi. řofelž pař hiščeže wjele řserbow ma řadanje po řyřch řniřřach, řim řjewimy, řo woni ře řniřřki řež hiščeže pschichodne njedřele pola řwojich řnjeseow duchownych dořtawajju, řaž řež wew wudawarřni „řserbjřich řlowin“, pola řnjese řřmolerja w řudnyřchiny.

— řnjes řarař řergan wew wulřich řdžarach je řo něřko ře řwojeje wofady, kotřiž je dořhe řeta řwėru řařtaral, wotřalil, a řo pschepřřřliř na derje řařřřuzeny wotpocřizniř do řraždžan. řořlednje božemje jemu řpėwachu, jehow wožohnujo ř řehow doma, w kotřymž je řař dořho jako řwėrnny duřchowpastyr řwojeje wofady ř řymy řwojimi w řrudnyřch a wjeřřelnych řnjach řiwny byl. řubosć jehow pschewodřeřche ř jehow wofady — řřřř lubosće. Wóh wobradž jemu řjany wjecřow řiwjenja, hđžež mohř bjes bolosćřow a čřetřjenja řiwny bęez w dořrym wotpocřizniřku.

— řřchew řróřřim řudny najřpomnichny, řo řtřach řa ludži psches řkařene přř řhėtro pschibjera, a řo by nuřne bylo, wuhojerřju po řastewowym wajřnjju řež pola nař řalozicz. řa řařřim řejmje je řo woj tym řednalow a řo wupřajřlo, řo by řa řařřku řamuj řajřa wuhojerřnja malo džěla měřa, ale wot wřřchnosće řo řjewi, řo řo řajři wufrow najřřerje w blřřřřim čřařu w řarlinje řalozři. řo je wěřče dořre a nuřne.

Hromadřenřa biblijow w řralowřřej řniřowni w řtuttgarče.

řa najwřetřřhu hromadřenřku biblijow na řwěče wobřřladuje řo ř prawom britřřki musej w řondonje, pschetož wona wobřřeti ř 18,000 wudawřow. řolhi čřař běře řtuttgartřřa najwřetřřcha nimo tuteje. Ř hdyž je wona w nowiřřim čřařu psches hromadřenřki w řariřu, řarlinje abow řwinje pschetrjeřhena, wona tola po řwojich řadnyřch wudawřach na řane wajřnjje řadny nich wřóčřo njewořtanje. řtuttgartřřka hromadřenřka řiczř 5777 wřchelafich wudawřow w 7209 řwjajřach.

řójwoda řhorla řwürtembergřři, řalozřer řyřje řralowřřeje řniřownje w řtuttgarče, je řež řejny řalozřer. řaj wofěbjje řa njju je řo wón postaral, a jemu řo poradžř, řu ř temu pořbėhnycz, řo bu najdořřolniřřcha hromadřenřka wřchitřich biblijow. řofelž mjějesche wón wřchelafu řřladnosć řadne a řjane wudawřki, ř džěla řupjene a ř džěla darene, řebi dořbycz, řa hromadřenřka řhėřřje wřčřeřche.

Řajwadžniřřki dořřřt běřche nafupjenje řadneje hromadřenřki řararja řořřařa řorka, přchi němřřkej řyřřwř w řopenhagenje. řón řednory řarař běřche ř malo řřěđřkami, ale ř čřřim wřetřřej piřřnosćju na 5000 biblijow wřchelafich wudawřow hromadže řwjel. řón w řečře 1784 wójwodže řhorli řu hromadřenřku řa řuni řjenjes pschewa.

řdnyž řale hromadřenřka řararja řorka řež něřotřny mjenje wadžny wudawř wopřchřja, je wona tola najwadžniřřki džěl řralowřřeje hromadřenřki, a duř je wěřče lubym čřitarřam wřtana wěř, woj nej něřřto řřřřchecz. řaj mny wěřče řad řhoniřny, řař běřche móřno, řo řopenhagenřři řarař řajřku bohātu hromadřenřku řwjęze. řón po řwojim řednorym wajřnjju wřřhu řařřřřřbu wotpofařa, a by přajřil, řo je „psches dořre wodřenje řwojejo řoha“ řajři řbóřowny hromadřer biblijow. řo jehow wupřajenju pschřřndže jemu w řečře 1753 přenřa myřřil řajřeho hromadřenřa biblijow wew wřchelafich řečřach řwėta. řón mjemujřy w pacřerřřej wucřbjje wov řwonřownych dopofajřmach řa bójřřtowo řwřjateho piřřma řečřeřche, a ř temu jehow bohate rořřchėřenje a mnohe pschelozenřa pomjenowa. řuř řo

wón praschejche, kak mohł to džeczom najlěpje dowujasnič, a s tym je pschewědźic. Duž sapocza wón biblije hromadźec. To ho jemu lěpje, hacž běsche to woczał, poradzi, hacž runje wón tule hwoju pschihilnosć w nufnych mjesach džeržesche. Ale wón mějesche dar k temu, a w pobožnym smyhlenju widžesche wón w pschihowanju hwojeje hromadženki wopofasmo Božeho žohnowanja. Wón bohatty njeběsche, duž tež wjele pjenes na to složic njemóžesche. Seniczki krocž wjetshi kup scžini, a Habelschu hromadženku, 351 wopshijazu, ja 400 toleť kupi. Hewat mějesche ja lěto něhdže 200 licžbow pschibytka. W lěče 1778 mějesche 4182 wudawkow w 4676 swjastach. Pschi tym bě 46 rěčow fastupjenych, mjes nimi 33 europiskich. To běsche tehdom wěsće najwjetsha privatna hromadženka, po zylm hwěče flawnje wuwolana, a hromadženka istwicžka w farje mějesche pschezo hwojich wopytowarjow s bliska a s daloka. Tež wójwoda Šhorla Württembergski tam 1784 pschindže. Najsterje je wón s tym wotpohladom, tu hromadženku kupicž, do Kopenhagena pucžował. Kak je ho mělo, so farať Lort hwoje nahromadzene biblije, kotrež běchu jemu lube a drohe, pscheda, ho prajicž njeda; najsterje je jeho tež ta mysl roshudžila, so wone do dobrych rukow a do najlěpscheje khowanke pschindžechu, hdžež móžachu čłowjestwu bóle k lěpschemu fluzicž hacž w jeho domje. Šobžownje te biblije psches Lübel do Stuttgarta dōndžechu a wójwoda běsche ham pōdla, jako ho do knihownje sestajachu. Lort běsche ho cžežko wot hwojich biblijow dželil, a tež bōry po tym wumrje — w lěče 1785.

Ważny dalschi dobytk ja Stuttgartsku hromadženku běsche kupjenje 1645 biblijow archidiafona Panzera w Nürnbergu. Wójwoda Šhorla běsche hebi na nje hižo 1785 myslil, dokelž běsche ta hromadženka wošebje bohata na němstich wudawkach. Po dlěžichim jednanju wón ham do Nürnberga pucžował a je kupi. Dalschi pschibytł dosta ho cžaš žiwjenja wójwody Šhorla, jako ho 1789 knihownja pryža je Soubise pscheda. Pošdžicho ho wjetšche hromadženki wjazw njekupichu. Senicžy w lěče 1823 ho knihownja kanzlera Schnurrera kupi, kotraž mějesche wošebite poklady w orietalskich rěčach. Pschi tym pať knihownja pschezo pomalu rošesche; kōžde lěto tam nowe biblije ho pschidachu, kaž na pschiklad wulka jendželsta biblija we wōžom swjastach a nowe pscheložki, kotrež britiske biblije towarštvo we wschěch móžnych rěčach wudawa. W Stuttgarte namakasch woprawdže poklad wulkich žadnych biblijow; my jenož na to spomnimy, so hu tam wchitke 14 wudawki w němstkej rěči, kotrež hu ho do Lutheroweho pscheložka wudale. To je wošebita pcha teje hromadženki.

Ričba němstich wudawkow biblije w Stuttgartiskej knihowni wopshija 1580 w 1847 swjastach. Prěnja je s lěta 1466. Mjes němstimi biblijami je jena s lěta 1732 wot wěsteho Juntherota pscheložena, kotraž ma wjele dživnych pscheložkow. Wjele je jich łacžanskich biblijow, mjenujzy 1046 w 1282 swjastach. Mjes nimi je najstarshi cžihcž w lětach 1450—1460 cžishecžaneho wudawka. Tež naspomnicž ma ho wot Juža a Schriffera w Mainz 1462 dokonjana biblija. Gričiskich wudawkow je tam 491 w 706 swjastach, s kotrychž je najstarshi cžihcž, psalmy, 1486 w Benedigu dokonjany. Franzowski wotdžel wopshija 467 cžihlow w 778 swjastach. Šebrejskich je 414 w 458 swjastach. Sendželsta rěč je psches 377 biblijow s 410 swjastami fastupjena. Wsische teho je tam syriskich, italskich, španiskich, rušowskich a druhich wudawkow, do zyla psches 100 rěčow a narěčow.

Tale bohata hromadženka se wschěch cžašow, wot wunamafanja cžishecža hacž do najnowišeho cžaša, podawa powucžaze rošjajnjenje wo zylm wuměstnje cžishecža. S dobom pať nam wutrobu pošbēhuje to pōnacže, kak je najsche hwojate pišmo we wschěch rěčach ho cžishecžalo, so by ho wschitkim ludam k wutrobam pschijesčlo tōn hwojaty ewangelijon wo Božej hnadže w Šhrystušu.

Nóžny swóncžł k lětarjej.

Žona hwoju pschecželuzi setka a žmėjo k njej praji: „Ty horje a dele hladasch. Hladasch ja wjedrom? Albo je něšto s tšehi dele padnyło?“

„Woboje niz“, wotmolwi ta druha. Ja hebi na tōnle nóžny swóncžł k lětarjej myslu. Ja mējach hwoje myšle, kak husto je ho trjebał, a wo tym, kak je tōn blať jow spody swóncžloweho pschimadla tola jara wažny. Šchtó wě, kak něotra wutroba je jow hižo polna styšnosče stala, kak něotra je ho pschimadla cžepjetanjom dōtkala. Ja na tōn grōt hladach, kak wón horje

dže. Šdnyž ho potom horkach tōn swóncžł w nozy fastwoni, lěkať s dobom wě, wo cžož ho jedna. Wón khětsje stanje, pschetož wón je ja khorych.“

„Ja mam tež nóžny swóncžł k lětarjej“, praji ta druha. „Šdnyž ja ja njōn cžaham, ho w njehešach swoni, a tōn wulki lěkať hlada, šchtó tu je, a ho khětsje nastaji, pomhacž; pschetož ja tych tu wón je, kotřiž w nozy a nufy cžela a dušche ho k njemu wolaja. Tōnle nóžny swóncžł je modlitwa, a tōn lěkať, kotryž móže pschezo pomhacž, je nash Rujes a šbōžnik.“

Tej herbstwo.

Šdnyž awstrijski khěžor Franz Joseph w lěče 1888 do Gasteina pschindže, hdžež khěžor Wylem I. skoro kōžde lěto w hwojej wyšokej starobje pošylnjenje pytasche, došta wot buriskeje žony šlédowazy list: „Psched nělotrymi lětami hym khěžorej Wylemej pschi cžežkim njewjedrje wukhowanje w hwojej khěžy dala, a Šeho Maještosč dari mi ja to 50 šchěbnakow; tule sumu hym wot teho cžaša kōžde lěto dostala, hdnyž tu khěžor běsche. To je mi jara wažne k šđerženju mojeho khudeho žiwjenja. Duž prošcu Wajachu Maještosč na kolenomaj, so byschče herbstwo njeboheho khěžora nastupil, a mi na jeho měsče lěpša tele pjenesjō pōšlal.“ Khěžor Franz Josef w hwojej snatej dobroče pschikasa, so by ho burowzy lětnje 50 šchěbnakow jako huadny dar šlalo.

Něšto k rošpominanju.

Možy Bōh tebi da, so by dželal a ho prōžował.

* * *

Šchtóž hrěchej šluzi, ma wjele towaršchom, šchtóž chze ja tym šbōžniku khodžicž, dyrbi ho na hamotnosč šwecžicž.

* * *

Kohož lubosč cžericž njemóže, teho dyrbi bojosč cžericž. Połna lubosč pať wschej bojosči tōnz scžini.

* * *

Šchtóž móže na pschisłodjenje smērom pošluchacž, ma ham winu pschisłodženja.

Sakski jubilejny krala Albertowy fond.

Dotal nahromadzene: 81 hr. Dale hu ja njōn škladowali: K. Marko Šmoler 25 hr., Madena Mlynčez w Šaricžu 2 hr., psches k. g. p. Mik. Čžornata w Kalbizach: Čžemjera, Kucžant, Čžornat a Manjoka po 2 hr., Šchewczik a Andriži po 5 hr., Błožil a Bjedrih po 1 hr., Dubawa, Rab, Š. Radel a Žurij Rachel po 30 np., Čžofša, M. M., Kopor, P. B. Žur a M. Žur po 50 np., Karcžit 40 a Šchwežda 25 np., psches k. g. p. we Walowach: Granda, Jan Mlynč, Müšsig a Šahrodnik po 10 np., Ernestina Šampez 50 np., Duba a N. N. po 20 np., Lorenž a Matušč po 30 np., Pěťř 40 np., psches redakciju „Kath. Bōšla“, cžo 3.: Pěťř Lebša s Kalbiz 2 hr., Michal Kubašč je Šhunowa 1 hr., can. farať Štala w Budyšchinje 10 hr., Budyški pjerjeshōar A. S. 19 np.

Psches k. g. psch. Patotu I. w Nješwaczidle 55 hr. a to: farať Jakub 30, knježna E. Šalubez, prof. Šulowa, wucžer Kalich a wucžer Šilbrig po 3, kubler Škopa 10, wumjenkar Polleat a blidar Patoka po 50 np., Lena Wójnaričez a Lena Kōnčez šluzobnej po 1 hr.; psches k. g. pr. Šeržoga w Žokowje 2 hr. 85 np., a to: M. Šānsel, G. Šneuf, A. Kōnig, Š. Kšičžan, A. Šchrama, A. Bryl, A. Berthold, Š. Šofa, Š. Šukasch, W. Rychtar, E. Šetraich po 10 np., M. Šenert, P. Šolan, A. Šenert po 50 np., A. Šowak, A. Šaajer, K. Šušcha po 20 np.; psches redakciju „Kath. Bōšla“ cž. 4., 12 hr., a to: dwōžny nje-mjenomany s Šodhroba po 1, tachantki pēdar Šchewczik w Budyšchinje 10 hr.; psches k. p. Janascha w Kaschowje 5 hr. 10 np., a to: Mět 3 hr., Wyržacz 1 hr., Šušter 50, Aderman a Kubašč po 30 np.; Ella w Rakojdach 50 np.; psches k. pschedst. Šchramu w Šumšizach 10 hr., a to: Wjela a Guda po 3, Bogel a Mikela po 1, a Šchrama 2 hr.; psches gm. pič. w Žyžezach 2 hr. 50 np., a to Nutničžanski 2 hr. a Bječ 50 np.; psches k. wucžerja Kōnča we Šumocžizach 8 hr. 10 np., a to: wucžer Kōnča 6 hr., A. Šajcha a wumjenkar Šcholta po 30 np., šahrodnik Pěťř 1 hr., wumjenkar Šila w Štarej Kōžny 30 np.; psches gm. pič. w Nowošluzach 2 hr. 82 np., a to: Š. Wjadžawł 1, Š. Wecžal 1 hr., M. Lebša 50 np., wuložki ja porto a t. d. 32 np., Budyški pjerjeshōar 27 np.; Šsmola s Bōšchcz 1 hr.; psches k. pschedstecžerje Šchmiša s Budeštez 51 hr. 5 np., a to: farať Wrošal 5, pomozny duchowny Rychtar a wucžer Wjadža po 3, fantor Šsmola 25, wucžerje Wyržacz a Šleža a P. Kšičžan po 2, E. Šchmiš, Š. A. Janasch, A. Šchčžapan, Lena Šrulež, Š. Šchmiš, A. Ššwara I po 1 hr., Š. M. Šchmiš, A. Ššfid a A. Wrobl po 75 np. a A. Šabowski 80 np.; psches pič. Wjenadu w Žalhowje, 2 hr. 70 np., a to: Wjenada 60, A. Šušter 25, M. Šrawczik 30, Š. Šrawž, A. Wjadžki, A. Šohoncž, E. Šohoncž a Š. Ducžman po 20 a Š. Lorenž 40 np. — Šromadže 301 hr. 73 np.

Mjena daricželow a jich darow ho pošdžicho wošebje wocžishecža a ho kralej pschepodadža.

S najwutrobnishim džatom Šommer, pokladnik.